

Megjelen minden vasárnap. Előfizetési ár : egész évre 6 frt., félévre 3 frt.

Előfizetési felhívás

a

„KIS VASÁRNAPI UJSÁGRA“.

Azon t. cz olvasóinkat, kiknek előfizetésök folyó hó végével lejár, tisztelettel felkérjük: sziveskedjenek előfizetésüket mielőbb megújítani, hogy lapunk szétküldése fenakadást ne szenvedjen s hogy a nyomtatandó példányok száma iránt magunkat tájékozhatassuk.

Előfizetési feltételek:

Negyedévre (oktob.—dec.) . . . 1 frt. 50 kr.
Félévre . . . . . 3 „ — „

Teljes számú példányokkal még szolgálhatunk.

Az előfizetések póstautalvánnyal legcélszerűbben eszközölhetők és Buda-Pestre (egyetem-utcza 4. szám) a Franklin-társulat magyar irodalmi intézet hirlap-kiadóhivatalába (ezelőtt Heckenast Gusztáv) intézendők.

A „Kis Vasárnapi Ujság“
kiadóhivatala.

Petrezselyemke.

— Mese. —

Volt egyszer egy szegény öreg asszony, annak volt egy szép leánya, kit *Petrezselyemkének* hittak. Azért hittak pedig annak, mert sokkal jobban szerette a petrezselymet minden más ételnél, sőt mást enni nem is igen akart. Az anyának nem volt annyi pénze, hogy mindig petrezselymet vehessen leánya számára; de minthogy az oly igen nagyon szép volt s napról-napra szebb lett, azért nem tudta tőle megtagadni ezen kedvencz eledelét, s éjjelenként bement a közeli zárdá kertjébe, hol a legszebb petrezselyemgyökereket kihuzogatta s elvitte leányának.

De a szép Petrezselyemke különös étvágya nem maradt titokban, s nemsokára rájöttek a lopásra is. A zárdá fejedelemasszonya magához hívatta az anyát, s azon ajánlatot tette neki, adja a zárdába csodálatos leányát, ott aztán anynyi petrezselymet ehetik, a mennyit akar. Az anya öröme est beleegyezett, és a szép Petrezselyemke azóta a zárdában lakott, deszépsége által sok bajt okozott.

Egy napon három királyfi jött azon városba, kiket atyjok utazni és világot pró-

bálni küldött vala. Midőn a zárda mellett elmentek, meglátták a szép leányt, ki az ablaknál állt s hosszú fekete haját fésülte. Mind a háromnak annyira megtetszett, miszerint rögtön elhatározta magában mind-egyik, hogy e csodaszépség az övé lesz, s alig nyilatkoztak e részben egymás előtt, midőn mind a három vak dühhel kardot rántott s neki ment a másiknak. A harc oly hevesen folyt s a zaj oly nagy volt, hogy az apátnő is meghallotta; s mindjárt mondá is: „Ennek bizonyára Petrezselyemke az oka!”

S midőn saját szemével meggyőződék róla, hogy csakugyan úgy van, akkor előlépett, s a sok zavar és baj miatti boszúságában, melyet Petrezselyemnek szépsége okozott, haragosan kiáltott:

— Bár csak valami rút varanggyá változnál, s ott ülnél a világ végén a híd alatt!

Alig mondta ki e szavakat, s már is rút varanggyá változott a szép Petrezselyemke s eltűnt. A királyi hercegek, miután harczuk tárgya eltűnt, visszadugták kardjaikat a hüvelybe, ismét testvériesen összeölelkeztek s haza utaztak atyjokhoz.

Az öreg király egyszer már megunta az uralkodást, s át akará adni a kormányt. De atyai szive nem tudott a három fiu közt választani; tehát a sorsra bízta az eldöntést.

Magához hivatta fiait s mondá:

— Kedves gyermekeim, én lassankint megvénülök és elgyengülök, s le akarom tenni a kormánypalczát, de nem tudok közületek választani, mert mind a hármatotkat egyenlően szeretem. Hanem mégis a legjobbiknak és legokosabbnak szeretném átadni az országot. Tehát három feladatot adok nektek, s a ki azokat teljesíti, az legyen a trónörökös. Az első ez: hozzatok nekem egy száz rőf hosszú vég vásznat, s az olyan finom legyen, hogy ezen az aranygyűrűmön keresztül huzhassam.

A hercegek meghajták magukat, megígérték, hogy a legjobban fognak igyekezni a feladatot teljesíteni, s utnak indultak.

A két idősebb fivér nagy kísérettel és sok szekérrel indult, hogy hazahozhassák azt a sok szép vásznat, mit találni fognak; a legfiatalabbik csak egyedül ment. Nemsokára három uthoz értek, kettő élénk és szép, a harmadik elhagyatott és komor volt.

A két idősebbik herceg az élénk utakra tért; a legfiatalabbik elbucszott tölök s az elhagyatott magános uton vándorolt tovább. A hol csak hallották, hogy szép vásznat lehet kapni, a két öregebbik oda sietett, megnézték s mindenütt megvették a legfinomabbat, mely kapható volt. Megrakták a szekereket, hogy ugyan csak recsegtek — ropogtak a teher alatt, s hazafelé indultak.

A legfiatalabbik ellenben ment, ment sok napon át a barátságatlan uton, de sehol sem talált vásznat, mely kiállhatta volna a próbát. S így mindig csak tovább és tovább ment, míg egy hosszú-hosszu hídhoz ért, melynek végét nem lehetett látni, s mely egy szintén végtelen mocsár és tó felett emelkedett, s minthogy már nagyon kedvetlen és nagyon fáradt volt, leült a híd végére s nagyokat sohajtott mostoha sorsa miatt. Egyszerre ormótlan varangy mászott ki a mocsárból, eléje ült s rá meresztve sárga szemeit, kérdé:

— Ugyan mi bajod, kedves királyfi?

— Minek mondjam el, — felelé a királyfi kedvetlenül, — mikor te úgy sem segíthetsz rajta.

— Ki tudja, — viszonzá a varangy, — hátha segíthetek. Mondd el csak, mi bánt téged.

A királyfi erre bizalmas lett, s elbeszélé, mi járatban van.

— Királyfi, rajtad segítve lesz! — mondá a varangy; vissza czammogott a mocsárba, s nemsokára ismét kijött, egy ujjnyi nagyságú vászon-darabot huzzolva magával, melyet a herceg lábaihoz tett, mondván:

— Vedd el ezt, azzal majd segítesz magadon.

A hercegnek elejéntén nem is volt kedve azt a hitvány csomagot magával elvinni; de a varangy annyira biztatta őt, hogy végre felvette a csomagoeskát, zsebébe dugta és elbucszott a varangytól.

Minél tovább ment, annál inkább vette észre, hogy a csomagoeska zsebében mindig nehezebb és nehezebb lesz; szive pedig mindinkább megkönnyebbült. Tehát bátran vándorolt tovább atyja udvara felé, s épen egyszerre érkezett meg bátyáival, kik már ott álltak sok-sok megterhelt társzekerrel.

Az atya örvendett három fiának látásán, mindjárt lehuzta gyűrűjét az ujjáról, s a

próba megkezdődött. Hanem valamennyi társzekéren egyetlenegy darab vászon sem volt, melynek csak tizedrésze is átment volna a gyűrűn; és a két fivér, kik előbb gúnyosan lenézték a legfiatalabbat, mert minden mátha nélkül jött, most kissé megszeppent. De hogyan bámultak, midőn ez zsebéből kihuzott egy csomagot, melyben oly finom, fehér, gyönyörű vászon volt, a milyenre a nap még soha sem sütött vala! A szálak alig voltak láthatók; fényes hullámokban lengett, s nem csak hogy egész kényelmesen átfért a gyűrűn, de még egy hasonló vég vásznat lehetett volna vele egyszerre keresztülhuzni; s épen száz rőf volt, egy félujnyival sem kevesebb.

Az apa megölelte szerencsés fiát, a vízbe dobatta a hasznavehetetlen többi vásznat, s aztán így szóla fiaihoz:

— Most, kedves hercegeim, készüljete a második feladat kivételére: hozzatok nekem olyan kis ebescskét, mely egy dióban elfér.

A királyfiak erre ugyan kissé zavarba jöttek, hanem mindegyik szerette volna elnyerni a koronát, s így megígérték, hogy majd keresnek olyan kis ebet, mely atyjok kívánságának megfelel, — s néhány napi pihenés után ismét utra keltek.

A válaszutnál ismét bucsut vettek egymástól. A legfiatalabbik megint csak a magános utra tért; most már sokkal jobb kedve volt, mint először. Midőn a hídhöz ért, ismét leült, s alig ült ott egy darabig, midőn a varangy kijött, eléje ült s kérdé:

— Hát mi bajod van már megint, kedves királyi hercegem?

A királyfi most már nem kételkedék a varangy hatalmában, s mindjárt elmondta neki őszintén, mi járatban van.

— Királyfi, rajtad segítve lesz! — mondá a varangy; visszaczammogott a posványba, s nemsokára kijött s egy mogyorót hozott, melyet a királyfi lábához tett, szólván:

— Vidd el magaddal ezen mogyorót s kérd meg atyádat, törje fel szépen, ovatosan, s a többit majd meglátod.

A herceg szépen megköszönte, s vigan indult hosszú utjára, a varangy pedig visszament a posványba.

Otthonn a két öregebbik herceg már az

udvarban állt; megint teli voltak a társzekerek a legszebb apró ebescskékkel. A király készen tartott egy nagy dióhéjat, s a próba megkezdődék; de gondolni sem lehetett arra, hogy a sok kutya közül csak egyetlenegy is belefért volna a dióba.

Ekkor előlépett a legfiatalabbik herceg, s átnyújtá a mogyorót atyjának, szerény meghajlással, s kérte, törje fel azt ovatosan.

A király alig törte fel a mogyorót, midőn egy csoda-piczi, gyönyörű ebecske ugrott ki belőle, mely azonnal futkosni kezdett a király kezén, farkát csóválta s hizeltgetti neki, s a közelállókat bátran megugatta.

Az egész udvar örvendett; az apa ismét megölelé szerencsés fiát s parancsolá, hogy a többi ebet mind a vízbe kell fúlasztani, s aztán így szóla fiaihoz:

— Kedves gyermekeim, a két legnehezebb feladat teljesítve van; halljátok most a harmadikat: A melyitek a legszebb hajadont hozza magával, az trónörökösöm.

Ezen kívánság oly könnyűnek látszék s oly kecségtető volt, hogy a hercegek nem is pihentek, hanem megint mindjárt utra keltek. A két öregebbik herceg tanácskozték, vajjon nem lenne-e jobb, ha ők is öcsüikkel mennének; de nem tudták maguknak elképzelni, hogy ott a vadonban feltalálhatnák, a mit keresnek, s így hát megint csak a szokott utra tértek.

A legfiatalabbik most nem igen jól érezte magát. Így szóla magában:

— A varangy ugyan mindent teljesített, de most már vége lesz; hogyan szerezhethet nekem egy szép hölgyet, s még hozzá a legszebbiket? Posványai, tavai ugyan roppant kiterjedésűek, de puszták, csak békák, kigyók, varangyok s egyéb csuszó-mászó férgek lakják.

Hanem azért mégis csak oda ment s most nagyon keservesen sohajtott, midőn a hidra leült. Nemsokára ott termett a varangy is s kérdé:

— Hát mi bajod van már megint, kedves királyi hercegem?

— Oh, édes varangyom, most már nem segíthetsz rajtam, hatalmad nem terjed annyira.

— Hátha mégis tudnék segíteni, — viszonzá, — mondd el csak, mi a bajod.

A herceg tehát elmondá neki, mi járatban van most.

— Azon is segíthetünk, édes királyi hercegem, — mondá a varangy nyájasan; — csak menj előre, én majd követni foglak.

Erre a varangy szokása ellenére vigan és bátran beugrott a mocsárba s eltűnt.

† A herceg felkelt s szomorun elment, mert gunynak tartá, a mit a varangy mondott. De alig ment egypár lépést, midőn neszt hallott a háta mögött; megfordult, s hat nagy patkányt látott, melyek egy káka-és nádból font kocsit huztak. A kocsi előtt futárként két nagy szecske ugrált. A bakon kövér egér ült mint kocsis; hátul két béka állt inas helyett, s két nagy egér, derék bajszsal, mint hajdu; a kocsiban pedig ült a varangy, mely kecsesen intett neki, a mint mellette elrobogott.

Mélyen elgondolkodva a csalárd szerencse felett, mely már két, oly nehéz kívánságát teljesítette volt, s most pedig az utolsónál, a legszebbnél cserben hagyta őt, — a herceg nem igen figyelt e fücsa fogatra, kedve sem volt nevetni. A kocsi egy ideig előtte haladt, s aztán egy kanyarulatnál eltűnt.

De mily örömteljes volt meglepetése, midőn kis idő múlva ugyanazon kanyarulatnál egy pompás hintó fordult be, gyönyörű hat fakó vágtatott előtte, — futárok, kocsis, inasok, hajduk a legfényesebb bérruhában, s a hintóban a legszebb hajadon ült, olyat még a világ nem is látott, a herceg azonban mindjárt felismerte benne a csodaszép Petrezselyemkét, ki már egyszer megnyerte volt szívét. A hintó megállt mellette. Az inasok leugrottak s felnyitották az ajtót, s ő bizony nem késett, hanem gyorsan a szép Petrezselyemke mellé ült, s elmondá neki, mennyire szereti őt már régóta, s Petrezselyemke is szives emlékében tartotta a szép királyfit, kit akkor a zárda ablaka előtt látott vala.

S így érkezett meg a királyfi nemsokára atyja udvarába, bátyjaival egyszerre, kik megint sok, sok igen szép, kecses hajadont hoztak magukkal. De midőn a király elé léptek, az egész udvar azonnal Petrezselyemkét ismeré el a legszebbnek. Az öreg király örömtelt szívvvel ölelé meg boldog

fiát, mint trónörökösét, és Petrezselyemkét, mint leendő menyét.

A herceg nőül vette Petrezselyemkét, és aztán hosszú éveken át boldogan élt és szerencsésen kormányzá országát.

Mi zeng . . .

Mi zeng az erdőben
Olyan meglepőn?
Lenn van-e a völgyben,
Vagy a bérczetetön?
Fülemile zeng ott
Fájdalmas panaszt;
Templom lett az erdő,
Nem zörren haraszt.

Viharos éjszakán
Villámok között,
Midőn kifáradtan
Hazaköltözött:
Tépett kicsiny fészken
Haldoklót talált,
S most mint párjavesztett
Kéri a halált.

Szomoru énekén
Keserv ömlik el,
Boldogabb multjába
Visszaesdekel, —
Rá mosolyg belőle
Egy-egy égi fény,
S bolygóként világít
Jelen életén . . . .

Pusztá már az erdő
Lombos rejteke,
Nem vidítja többé
Kedves éneke, —
Oh mert az utolsó
Fájó hang alatt
A kis fülmilének
Szíve megszakadt.

F. Erzsi.

A kis Náci.

— Elbeszélés. —

Irta: *Tóth József.*

(Vége.)

VI.

A náderdő hőse szomoruan hajtotta le fejét.

Hát nem elég, hogy ki van üzve az emberek közül, hanem még éheznie is kell és . . . éhen halnia!

Ferkó nagyon megrendült ettől a gondolattól.

— Csak legalább egy kis füzfaalmát találhatnék! — sohajtá keservesen, — de nem érik még az ilyenkor.

Az éhség csakhamar ismét kicsalta a nádasból — de most a földre hajolt s mint a kigyó úgy csuszott el egy burgundi répa bokorhoz, mely ott valami véletlenül elejtett magból kikelt s vastagerű, kövér leveleket hajtott.

„Ugyan van-e már gumója?!“

Mohó sietséggel fogott a répa kiásásához s mikor készen volt vele, majdnem elkiáltotta magát örömeiben, mert a répának sokkal nagyobb gumója volt, mint hitte.

Most milyen jó ebédje lesz neki abból a fanyar, rosziú répából, melyet eddig csak annyiból ismert, hogy azt a tehéneknek szokták összeapritani, hogy jobban tejezzenek tőle.

És most neki ebből az állatnak való répából kell táplálkozni hogy éhen ne haljon.

Szomorú élet volt az nagyon!

Körmös Ferkó épen vissza akart csuszni a nádasba, midőn a jól ismert sikongású vadmadár nagy szárnyuhogással elrepült fölötte, olyan alatt kanyarodva, hogy csaknem kiütötte a kalapot fejéből . . .

Ferkó nagyon megijedt tőle — az első pillanatban azt hívé, hogy rácsaptak a pandurok (most mindig ezek forgottak eszében) s csak azután látta, hogy az, a mi megijesztette, csak egy — madár, mely csőrében egy kicsi halat vitt.

← Egy kis hal! — gondola megörülve a fiu — a hal nagyon jó . . . és sok van a Tiszában, ha annak a vadmadárnak lehet halat enni, mért ne lehetne nekem is halat enni. Nekem a — vad gyerekek.

Eldobta megvetően a burgundi répát — pedig hogy örült neki, mikor még nem volt egyéb. Az emberek még a szükségben sem méltányosak s nem tudják megbecsülni az Isten adományát, ha az csekély s véletlenül van nála nagyobb.

Ferkóval is így történt — volt hal, most már répa nem kellett neki, elvetette. „Majd felveszed te még azt Körmös Ferkó, várj csak várj!“

A vadmadár király volt most, mert királyi étket vitt szájában. Milyen jó az a hal — kirántva!

Ferkó megnyalta kiszáradt ajkait s nagyot nyelt.

De hol van a tűz, melynél az a királyi éték szépen sárgára sül? Erre a kérdésre nem tudott megfelelni a Tisza-parti Robinson. Nem csoda, hisz ő sohasem olvasott valami hasznosan mulattató könyvet, a milyen például a Robinson története, melyből bizony sokat lehetne tanulni — még azt is, hogy tűzszerszám nélkül miként lehet két darab száraz fával tüzet gerjeszteni, melynél igen szépen megpirulna az a kis hal.

Hanem így bizony hiában törte rajta a fejét.

Végre is abban állapotodott meg, hogy megeszi — *nyersen!* Így is jobb lesz mint a tehének való répa. Bizonyosan jobb lesz. De hát előbb meg is kell fogni azt a halat. Hogyan fogja meg? úgy mint a vadmadár, kilesi, mikor a viczkádozó halacska felüti nagy buksi fejét a vízből s akkor nyakon csipi.

Épen úgy mint a vadmadár. Még attól sem fél, hogy belefúlad a vízbe, mert jól tud uszni.

Bele hát a vízbe! ott nem látja meg senki. Behúzódott a nádasba, ott leveté ruháit s négykézláb — mint a bibliai Nabukodonozor király, a ki büneiért a barmok között füvet evett — odamászott a folyamhoz, melynek hullámaiba villámgyorsan bele veté magát s a hullámok elcsaptak feje fölött.

Eltűnt a mélységben! Nehány percz mulva a tulsó parton bukkant fel s elvetve magát a víz színén lebegett és leste a halakat. Ki is ütögette fejét olykor-olykor a hal, de bizony nem volt bolond — daczára, hogy a halat tartják legostobább állatának

víz alatt és víz felett — hogy megengedte volna magát fogni. Mikor a vizen lebegő fiu utána kapott, úgy eltűnt a víz alá, mint a gondolat. A halvadász sokáig próbálgatta a sikert, mert jólesett neki a vízben lenni — de utoljára mégis megunt a dolgot s fázni kezdett a vízben, visszafelé uszott tehát s midőn a folyam közepére ért s oldalvást pillantott, egy nagy fehér kopasz ember-fejet látott reá meresztett szemekkel egyenesen feléje uszni. Akárcsak egy halálfej! olyan borzalmas volt.

... „Oh! ... jaj!“ ... — riadt fel, nem a halál-, hanem az élő-fej s Ferkó az irtózat gyorsaságával uszott a part felé s nem mert hátratekinteni.

— Pedig úgy érezte, mintha a fehér kopasz-fej utána sietne, őt követné folytonosan s láthatlan kezekkel lábaiba kapaszkodnék s úgy huzná vissza.

Még azt is hallani vélte, mikor azt mormogta az uszó fehér fej: „Ham, ham! ... megeszlek, megeszlek.“

Most már nem törődött vele, ha meglátják is az emberek, a kik távolabb kaszáltak a virágos réten: fogvaczogva ugrott ki a partra s rohant a nádasba, a hová aztán már nem követte a kopasz ember-fej.

Hanem ekkor már annyira kimerült éhség, fáradtság és a sürün következő ijedelmektől, hogy erőtlen dült végig a puha kákán és sáson.

Fázott nagyon s testét zsibbadtság állta el, feje pedig szédülten vonta a föld felé s undor fogta el minden iránt. Jobbkezével erőtlenül huzta magára ruháit ... a hidegláz meglepte s egész teste rángatózni kezdett. Feje zugott, fogai vaczogtak, térdei összeverődtek. A hideget forróság váltotta fel, forgott vele a világ és sodorta magával, jajgatva, nyögve huzta össze magát, aztán elsötétült előtte minden és magánkívül feküdt a hideg, nedves káka-almon.

VII.

Oh, hát nemcsak a valóság olyan szomorú, hanem még az álom sem irgalmaz már ő neki?! ...

Gyönyörű holdvilágos éj volt. A virágos mező távolában pislogó pásztortüzek most nem látszóttak, nem fénylettek, mint

máskor. Elenyésztek a hold méla ezüst világában, mely csillámlóvá tette a szöke Tisza fel-felemelkedő hullámfodrait. A legelésző ökrök kolompja messzehangzott, s gyönyörű harmoniába olvadt össze a tücskök zizegő cziripelésével s a békák egyhanguan zengő énekével.

Az üldözött fiut mintha valami emberfeletti erő vonná ki sötét rejtekéből, valami emberfeletti erő, valami emberfeletti, gyötrő, lázas kinszenvedés, mely azt zugta fülébe:

„Én az éhség vagyok ... az éh-halál; jer velem! Megmutatom az én birodalmamat! Jer, jer!“

És ez nagyobb, kétségbeejtőbb erő volt, mint az a másik, mely testében lánggra gyújtja a zsibongó vért, s melynek neve: „Hagymáz!“ A tifusz! Így hívják azt a borzasztó betegséget, melytől mindenki iszonyodik, s mely a bujdokló gyermeket — ki a zivataros éjen átfázott — elalvásakor nagy erővel megtámadta.

... „Én az éh-halál vagyok! ... jer, jer!“ — hallatszott a sötét szellem zugása, és a beteg fiu érzé a borzasztó delej-erőt, mely föl vonta fekhelyéről.

Ekkor meg lefelé vonta az a másik erő. És ez is fülébe zugta:

— „Én meg a hagymáz vagyok! ... maradj, maradj! és halj meg itt ... e helyen!“

... Irgalom!

De nem volt irgalom! Engedni kellett az éhhalálnak és az vitte ... vitte magával ...

Már ott volt a Tisza partján. Át kellett repülni rajta. Szédítő gyorsasággal, kavargva emelkedett fel magasan a levegőbe ...

„Oh! bocsáss! ... bocsáss!“

Ekkor egy földrengető dőrej támadt, mely után borzasztó sötétség, azután pedig vérvörös pokoli világosság támadt s ő a roppant magasságból zuhant alá egyenesen a Tiszába, melynek vérszinü, zajongó hullámain óriási lángnyelvek táncoltak végig.

Milyen borzasztóvá lett a világ idelem!

... „Segítség! ... apám ... anyám!“

— „Nincs többé ... anyád!“ — dörgé onnan a vérszinü, égő folyam fenekéről egy tulvilági hang. — „Akarod látni? ... Nézd itt van, beszélj vele! ... De ne sokáig, mert ő már a víz-temető lakója!“

Egy csattanás hallatszott — a Tisza lánghullámai kétfelé váltak s a tátongó

sötét mélységből, a láng hullámokban vergődő bűnös gyermek szemei előtt egy fekete koporsó emelkedett föl, melyet kétszarvu apró fekete ördögök emeltek vállaikon, s a koporsóban kiterítve feküdt a — *zsidó fiu!*

Most egy rémalak emelkedett föl s égő fáklyával megvilágosítá a halott arcát, mely véres volt . . .

— Megismerted? — kérde a rémalak. — Ez nem a te anyád . . . hanem a kis Náczi, a kit te megöltél. Őt a föld sirjából loptuk ki, hogy meglásd és ne keresd a föld felett.

„Oh én édes Istenem! . . .“

A csattanás újra hallatszott s a zsidófiu fekete koporsója elsülyedt és az égből, hosszú lángvonalban szerte szikrázó csillagok hullottak alá, azután pedig fehér tájékozó hullámok tetején egy nagy felfuvódott *hulla* vetődött fel nyitott, borzasztóan visorgó szájjal s meredt szemekkel. Már annyira fel volt puffadva a víztől, hogy inkább hasonlított egy vízi szörnyeteghez, mint emberi alakhoz.

„Ez a te anyád!“ — hallatszott a dörgő vizalatti hang.

„Nézd meg jól és beszélj vele — utóljára.“

Lassu morgással szomorú halotti ének zendült meg a folyó mélyében . . .

„Anyám, anyám! hát csakugyan te vagy?!“

És a borzasztó *hulla* megszólalt vádoló, panaszos hangon:

„Én vagyok, te öltél meg, mikor azt a másikat megölted . . . Futottam te utánad, hogy feltaláljalak, és mikor nem akadtam nyomodba, örült fejjel, megszakadt szívvel a vízbe ugrottam.“

„Irgalom! . . . kegyelem!“ — sikoltá a gyilkos.

— Eredj! — felelt a *hulla* — legyen ez örökös lakásod!

Szuroksötétség lett egyszerre — magas hullámoszlop csapódott fel s nagy erővel dobta ki a nádasba . . .

VIII.

— Mi volt ez? . . . Hol vagyok? — liheg a *beteg* fiu s nem birt mozdulni. — Oh, jaj nekem!

Még most sem jött magához a rémes álom után, melyet a zaklatott lelkiismeret s

a betegség idézett elő és nem tudta, hogy valóban megtörtént-e mindez, vagy csak álom volt? Pedig ilyen borzasztó képtelenségeket csak álmodni lehet — egy *bűnösnek* álmodni, kit még a nyugalom idején is üldöz a haragos igazság büntető szelleme.

Oh milyen jó ártatlannak lenni, a kiké az édes nyugalom, boldog meglegedés. Ezeké a mennyeknek országa.

Körmös Ferkó hagymázban volt és megálmodta, hogy abban van — de most már ez hatalmasabb erő volt, mint az éhség. És mi idézte elő álmát? Az éhség és a hagymáz, melyek testét kínozták — s a büntett tudata, a félelem és a fehér kopasz fej, melyek mivel folytonosan róluk gondolkozott, lelkét gyötörték.

Irtózatos a bűnösök álma, irtózatosabb mint az ébrenlét, pedig az is iszonyu!

Leirhatlan kínok közt vergődött a beteg fiu ott a nádasban.

„Anyám! . . . anyám! . . . anyám!“ — kiáltozó fájdalmasan, de kiáltását senki sem hallá meg, senki sem felelt reá.

Az égen az alkonyfény rózsapirja égett . . . a szelid nap utolsó sugára. Oh ez más világ, nem olyan borzasztó, mint az előbbi: az álom világa. Ez a föld, a hol emberek laknak! A beteg láza lassankint fogyott s kezdett magához jönni.

„Anyám, élsz-e még?“ A Tisza hullámai locsogva verődtek a parthoz, azok adtak hangot a kérdésre.

Milyen édes hang volt az — pedig nem volt *felelet*.

„Vizet! . . . vizet! . . .“ ki adott volna? Az elhagyott fiu felvászorgott. Betegsége most már kissé lecsillapult — de alig volt jártányi ereje.

Odament a folyamhoz — olyan lassan, vánszorogva mint egy félholt, és ivott mohón. Jól esett neki nagyon és nem birt eleget inni. Forró teste is kívánta a jó hideg vizet; belefeküdt a vízbe.

„Oh milyen jó itten.“ Hanem azért sirt, szomoruan . . . keservesen . . .

„Anyám! édes anyám!“ — ezt sirta, ezt zokogta. — „Hát csakugyan meghaltál anyám, édes jó anyám?!“

A hideg víz kiszívta a test lázát — talán ez mentette meg a haláltól. Mikor a vízből

kijött, erősebb és — éhes volt. Hisz, mióta nem evett már! Kereste a burgundi répát, a melyet olyan megvetően eldobott.

„Majd felveszed te még azt Körzös

szen megette. Émelygett tőle a gyomra, de legalább nem volt már olyan nagyon éhes.

De szomorú ez az én életem! E sohajtással aludt el fekhelyén.

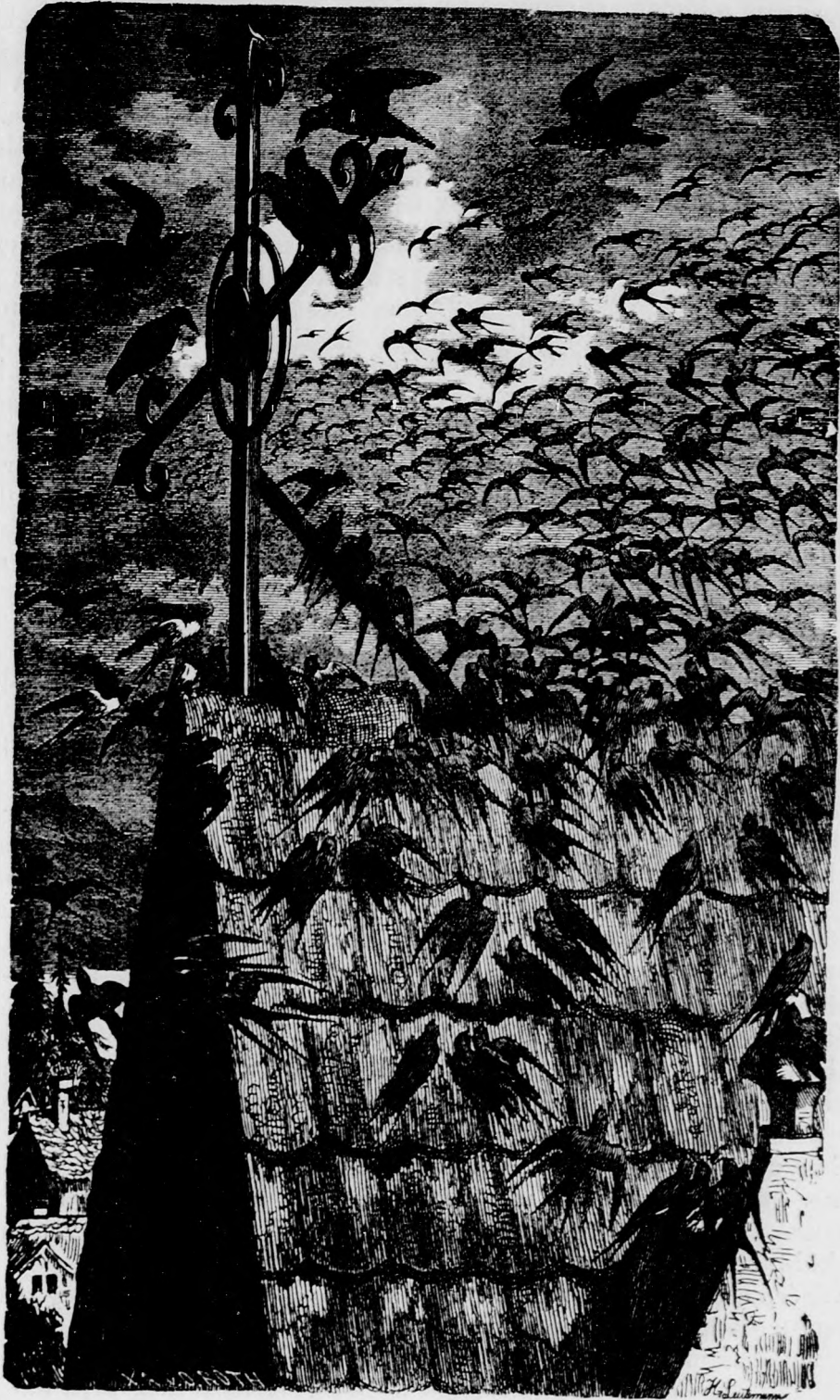

RUSZ

Az ősz. (Lásd szövegét a 622. lapon.)

Ferkó! várj csak, várj.“ Beteljesedett. Hanem sötét volt már — sokáig kellett keresni. De mégis megtalálta s éhesen harapott bele fogaival mint egy borju — és majdnem egé-

Már akkor a tücskök javában czirpeltek, a békák kuruttyoltak s a gönczöl szekere ott ragyogott a csillagfényes égbolton.

Az ősz. (Lásd szövegét a 622. lapon.)

IX.

A következő napnak nem volt egyéb története, mint az, hogy szomorú hősünk megette egy csipetig a burgundi répát, a mi tegnapi megmaradt. Pedig hogy undorodott tőle. Még most is beteg volt, de nem oly nagyon mint eddig. A Tisza vize jó orvosság volt.

Hanem mikor ismét feljött az aranyos nap — Ferkó azon kezdett gondolkozni, hogy vajjon mit is fog ő ezután enni, mert álma után még inkább rettegett a hazameneteltől. Nem megy haza soha — itt marad örökké és senkisé tudja meg, hogy itt van, senki sem fedezi fel rejtekében. Csak a síkó vadmadár.

Az tudja, hogy ő itt lakik, de az jó barátja neki és nem árulja el senkinek, hogy ő itt lakik a náderdő reneteg sűrűjében. Már nem volt semmi tápláléka, még egy hitvány répa sem. Pedig úgy volt meggyőződve, hogy neki állandó tanyája, menhelye lesz a reneteg náderdő egészen haláláig.

Nem mehet haza soha, soha! És addig táplálnia kell magát, mint a légmadarainak. Eddig, a szülői hajlékban, bősége volt ételben, italban, édes anyja feltálalta elébe a jó ételeket, és most magának kell szerezni eledelét a vadon erdőben, a hol semmi sincs, a mi táplálhatná őt. Csak a Tisza kövér halai — ezeket meg nem lehet megfogni. Nem lehet? — hát a halászok, hogy fogják meg? Hálóval. Igen, de hol vesz ő hálót. A szükség azt is kigondoltatta vele.

Majd csinál ő hálót sás- és kákából. A sást és kákát vékony szálakra szétfosztja, erős fonalakba csavarja és készen lesz a — háló, a mivel a halat megfogja. Rögtön is hozzáfogott a szokatlan mesterséghez és mire a nap lenyugodott, készen volt vele. Igen ügyes kis hálót készített — még mosolygott is hozzá. Egy takács nem szóhette volna össze különben.

Egy fa végére erősítette. Ez volt a hálópózna. De nem mert még kibujni a nád közül. Valaki megláthatná. Majd ha sötét lesz! Egy óra múlva az öreg este is beállott. Most már menjünk — halat fogni! Előre! A hold épen ekkor jött fel csillámlóvá tette a folyam vizét. Ferkó leeresztette hálóját a víz mélyébe s néhány perc múlva úgy tet-

szett neki, mintha mozogna a háló kezében. Fogott! Gyorsan felhuzta s valóban két potyka volt benne! Milyen mohó örömmel szaladt vele a nádasba!

Csak akkor szomorodott el, midőn látta, hogy nem sütheti meg. — Veszett fejszének nyele: — megeszi nyersen. A halikra nyersen is jóízű eledel. Az jó lesz konfektnek. No már most hát meg kellene tisztítani s felbontani a halakat. De mivel, ha nincs kés. Erre is rájött — most igen találékony esze volt. Letört egy vastag, erős nádszálat s azt kétfelé hasította. Eszébe jutott, hogy az éles nád egyszer nagyon megvágta a lábát. Ez jó lesz késnek. És a nád fogott. Gyorsan lekaparta a halak pikkelyeit, aztán kétfelé szelte és — evett. Bizony rossz ize van a nyers halnak (mert még a mellé az epét is ráfakasztotta a nyerspecsenyére), hanem hát a vadmadár megeheti, mért ne ehetné meg az üldözött, kitaszított vadgyerekek, kinek se apja, se anyja, se országa, se hazája?!

X.

A nád adott lakhelyet, ágyat, takarót, a Tisza szép kövér halat. Így elégedt a náderdő hőse napról-napra.

Hanem a nyers halat — ha mindig azt kell enni — hamar megunja az ember. Ferkó is így volt — utóbb már undorodott a nyers haltól, pedig egyéb eledel nem volt számára. Aztán a folytonos rettegés, lelki furdalás, gyenge egészség, az unalom tétlensége nagyon keserűvé tették a vad fiú életét.

Oh csak valamit tudna — dolgozni! Eddig hanyag, rest volt, kerülte a munkát s a nyomoruság, elhagyatottság és szenvedés között vágyott a munka után. Hisz már imádkozni is megtanult, dolgozni is szeretne megtanulni. Föltekintett az égre — mely a náderdő nyilásán át látható volt — mintha onnan várná a tanácsot, a kegyelem sugallatát, hogy mit tegyen? mit dolgozzék elhagyatottságában.

Egy barna felhőréteg, melynek szegélyét a mögötte bujkáló nap ezüstfényüvé tette, megadta a jó tanácsot. Ferkó, midőn látta a barna felhőt, arra gondolt, hogy abból a kis barna felhőrétegből eső lehet még ma s kellemetlen, sőt veszélyes lenne rá nézve, ha ismét megáznék, nedves lenne lakhelye, kaka-nyoszolyája és takarója.

Milyen jó volna ide egy kis kunyhó! csak akkora, hogy ő egyedül megférne benne éjszakára és rossz időben.

Örömsugár villant meg szemében.

„Csinálok — nádból!”

Hanem aztán eltűnt szeméből az öröm sugára.

— „Oh de tudok-e én csinálni?” Hogy is kell csak? elkezdett rajta gondolkozni. Hiszen a háló is sikerült, pedig ahhoz sokkal több ügyesség kell, így hát a házikó is sikerülni fog. Hogy is kell csak?

— Hat karót leverek a földre, befonom sással és kárával, aztán betapasztom sárral. Éppen így kell. Azután jön a teteje. Ablak nem lesz rajta, csak ajtó. De hol veszek karókat? Hozok a borsóföldekről

Hősünk egészen felvidult erre a gondolatra, s mihelyt beesteledett, a borsóföldekre ment, s onnan elhozta a szükséges karókat, de miután éjjel már nem készülhetett volna el a házikó, az ég pedig mindinkább beborult, összekötözve a magas nádat feje fölött, sátort csinált magának az eső ellen.

Azonban nem lett eső, s másnap reggel igen szépen ragyogott a nap. Hozzá is fogott mindjárt a kunyhó felépítéséhez. Leverte a karókat, sarat csinált, s miután befonta a karókat kárával és sással, a tömör agyagsárral betapasztotta.

És egy nap alatt egész házat épített.

Nem volt biz az palota, de a vad gyerekeknek mégis királyi volt, melyet a nád árnyas sátora elrejtett az emberiszemek előtt. A házikó lakója, nehogy nyomára akadjanak, másfelé csinálta a kijárást, mint a merre eddig volt. Hosszu, nagy kerülőt kellett tennie, hogy házikójából ki és oda ismét bejusson, de nem sajnálta a fáradságot.

XI.

Több nap mult el, mióta a házikó felépült.

Körmös Ferkónak már nem kellett a — hal. A nyers hal! Undorodott tőle, mert hisz a jó is rosszszá válik, ha mindig ugyanazt kell ennünk.

„Oh de régen lakom én már itten — nem is tudom mióta? De jó volna egy kis meleg étel, olyan rég nem ettem!”

A nádas lakója elhagyta házikóját s bujkálva haladt előre a Tisza mentében. Egy óra járásnyira volt tőle Tamás bátya halász-

kunyhója a Tisza partján, az magánosan lakik, ha megkéri szépen, nem árulja el azt, hogy látta őt és ad neki ebédet — valami jó meleg levest.

Elmegy oda, és ment mendegélt a halászkunyhó felé. Egy óra múlva elérte.

Az őszbajuszú Tamás bátya, a meleg napsugarak előtt a kunyhóba huzódva, végig heveredett a vaczokra terített kifordított subán s bodor füstöket eregetett pipájából, míg a tűzhelyen, kormos bográcsban jóillatú paprikás hal rottyogott, mert hát a révészek és halászkok ott főznek, a hol alusznak, és a füst ugyancsak befeketíti házikójuk falait és nádtetőzetét.

Tamás bátya nagyot nézett, mikor a sápadt, elcsigázott „Ferkó gyerek”-et félénken beosonni látta kunyhójába.

— Hát téged milyen jó szél kergetett ide, fiam? — kérde jószívvvel mosolyogva, s vendéglátó tisztességgel felemelkedve. ✕ Ejnye de régen láttalak fiam. Bizony meghalhatnék tőletek. Az apád se jön felém. Hiába! nem igen bánják már az öreg embert. Ül le már no! aztán nemsokára megfő a hal és neki ülünk.

Ferkó undorral rázkódott meg.

— Jaj bátyám uram, nem szeretem én a halat. Többet érne egy kis lebbencs vagy tarhonya.

— No hát meglesz az is. Mindjárt a lápirítok.

Ezzel neki gyürközött, s míg a szalonát apróra vagdalva behányta egy másik bográcsba, aztán pedig a megolvadt szalonnaszirba lebbencset rakogatott, addig annyi mindenfélét kérdezett Tamás bátya, hogy a vendég alig birt rájuk felelni.

✕ Hanem azt meg ne mondja ám senkinek bátyám uram, hogy itt voltam — szólt a jövevény leülve egy kis „gyalogszék”-re.

— Már miért ne?

Ferkó azt mondta, hogy azért, mert őt most voltaképen kiküldték a tanyára és haragudnék édes apja, ha megtudná, hogy itt tölti az időt.

— No jól van, hát nem mondom meg, hogy itt voltál, hanem hát eljőjj ám más-kor is.

— Eljövök máskor is, többször is.

Félóra múlva hozzáfogtak az evéshez.

— Oh de jó ez a lebbencs! — mondá a vendég és evett mohón, sebesen, mint a sáska, — két ennyit is megbírnék enni!

— No hát csak edd meg magad — én a halhoz pártolok. — Ferkó úgy örült ennek a jószívűségnek! Milyen pompás ebéd!

* * *

Kívül — a halászkunyhó közelében — léptek hallatszottak.

— Valaki jön! — kiáltá Ferkó megijedve.

Alig mondta ki e pár szót, midőn az ajtó küszöbén a hosszú kecskeszakálu Grünhut Ábrahám, a kis Náci apja, lépett be batyuval vállán.

Ferkó kezéből kiesett a kanál s rémülében reszketett, mint a nyárfalevél. El akart futni, de nem mozdulhatott a rémüllettől, mely minden tagját elállta.

— Honnan, honnan Ábris gazda? — kérde az öreg halász.

— A szomszéd faluból, egy kis portékát adtam el — válaszolt Ábris gazda, — most megyek haza, de előbb betértem, mert látni akartam Tamás bátyát.

— Hozta Isten szegény hajlékomba, hát éppen eszegettünk a Ferkó öcsémel, a Körmös János fiával.

Grünhut Ábrahám — ki még csak most nézte meg jobban a lesütött szemű gyereket — mintha valami mérges kígyó csipte volna meg, elsápadt s fogaít összecsiszorítva kapott fejéhez, azután pedig megragadta a fiu karját s fölrántá:

— Megfogtalak valahára te gonosz csavargó! Gyere csak haza az apádhoz!

A csavargó kétségbeesetten kiáltozta:

— Ne haragudjék rám... engedjen meg Ábris bácsi, megbántam tettemet... ne vigyen haza apámhoz, mert agyonüt. Oh ne haragudjék rám Ábris bácsi, megáldja a jó Isten.

Tamás bátya nagyon csodálkozott ezen a dolgon, s el nem tudta képzelni, mi történt közöttük. Ábrahám elbeszélte, és míg beszélt, fogva tartá Ferkót.

— No de hát ha már jobban van a Náci! — engesztelé a halász a haragos apát, kinek szakála reszketett s szemei villogtak — engedjen meg Ábris gazda ennek a sze-

gény gyereknek, hiszen nem rossz szándékból tette.

— De rossz szándékból tette, mindig bántotta az én kis fiamat. Hazaviszem apjához. „Gyere, gyere!“

És huzta kifelé a rémülten zokogó fiut.

— Ne vigyen haza, ne vigyen haza. Verjen meg nagyon, csak haza ne vigyen! — rimánkodott. De Ábrahám nem hallgatott rá. Olyan volt most, mint egy boszú szellem.

— „Gyere! gyere!“ Ha te nem sajnáltad az én jó fiamat, én se szánlak téged. Ugy-e hogy rossz, mikor bántalmazzák az embert. Látod, te is bántalmaztad őt... majd belehalt szegény, szegény. Szeretnék összeválni, összetépni, mert azt bántottad, a ki nekem legkedvesebb a világon... hanem azért ne félj, nem bántalak egy ujjal se...

Az öreg zsidó elkezdett hangosan sírni s folytatá:

— Én nem akarom, hogy megbüntessen az apád, mert az Isten úgy is megbüntet, ha még meg nem büntetted, de kérek bándd meg tettetted. Én jobb akarok lenni, mint te, én kenyérrel hajítalak vissza, pedig te kövel hajítottál meg és ez a kö szívetem vérezte meg, mely fájni fog mindig. Eredj, és áldjon meg tégedet az Isten bünbánattal, jó indulattal. Eredj fiam, áldjon meg az Isten.

A szegény Ábrahám sirva bocsátá el a fiu kezét.

— Már meggyógyult a kis Náci, hanem az én szívem még nagyon fáj és nem gyógyul meg soha.

A vadon fia térdreborult — mint egy bünbánó — a nemeslelkű Ábrahám előtt s rohamosan zokogva csókolta annak kezét.

„Jó ember, jó ember! áldja meg az Isten!... Feledjen el engem, kit az Isten megvert, bujdosóvá tett rossz cselekedete-mért. Ne mondja meg apámnak, hogy látott.“

— Ne félj fiam, az Ur nem vonja meg tőled kegyelmét. — A batyus ember elsietett és Ferkó még azután is ott térépelt, míg csak fel nem emelte Tamás bátya.

XII.

Oh szép piros alkonyfény! tündérvilágossága az esthajnalnak! Légy áldott, hogy felkerested kicsi hajlékomat! A szívemben

is világosság van; hisz én nem vagyok gyilkos . . .

A vadon gyermeke kis házikójában térdelve s kezeit összekulcsolva buzgóan imádkozott. Akkor is imádkozott, midőn elkészült kis hajléka — de ez az ima, ez a mostani buzgó ima mennyei gyönyört és nyugalmat árasztott szívében.

Nem halt meg a kis Náczi . . . nem vagyok én gyilkos, oh Istenem, Istenem! — De hát anyám? ő sem, nem, csak álom borzasztó álom volt. Ha meghalt volna, az öreg Ábris nem hallgatta volna el. Oh milyen szép nap ez — milyen szép nap, milyen szép est! az a piros alkonyfény, tündérvilágossága az esthajnalnak! A magábaszállt fiu könyözött arczczal, mosolygó ajkakkal nem törődve semmivel, elragadtatva emelkedett föl s ment ki a Tisza partjára s merengve nézett nyugatra, hol rózsapiros volt az ég alja.

Oh milyen szép! oh milyen gyönyörű! hogy fürdenek a piros fénysugarak a folyam vizében. Letekintett. És pillanatra megdöb-bent, a partra kivette ott volt az a nagy fehér kopasz emberfej, melytől oly nagyon megijedt egyszer. Most már nem félt tőle — lehajolt és megnézte *mi az*. Semmi egyéb mint kemény papirosból készült *fej-minta*, melyen a főkötőket szokták igazgatni a massamódok. És ő akkor valami rémes halálfejnek nézte. A vadonfia még mosolygott is — és midőn ott lebegett a mosoly ajkain egyszer csak valaki befogta szemeit hátulról.

— Ki az? — Ne ijedj meg, én vagyok, a — *Náczi!*

Körmös Ferkó nagyot sikoltott örömeben, aztán magához szoritotta a zsidó fiut s összevissza csókolta.

„Hol fájt a fejed, hol vérzett a fejed, ott akarom csókolni — ugy-e itt fájt? emitt is vérzett? oh milyen jó itt csókolni. Oh bocsáss meg, ne haragudj' reám, szeressük egymást. Gyere, gyere, hadd csókoljam meg a lábadat is.“

Leveté magát a földre és csakugyan megcsókolta a kis Náczi lábát.

Hisz jól esett neki! Hanem a kis zsidó fiu nagyon szégyellte ezt a tettet.

— Ne csókold a lábamat Feri, mert nekem az roszul esik. Én azért jöttem ide, hogy felkeresselek és *megbéküljek* veled.

Nem szóltam senkinek, hogy téged keresni jövök, a táti mondta, hogy valahol erre látott téged és én már régóta bujkálok itten, hogy nyomodba találjak. Nézd csak, hoztam én neked a zsebemben pecsenyét meg kalácsot, tudom, hogy jól fog esni, azért hoztam. Oh én nagyon sajnáltalak, hogy elvesztél és nem nyugodtam volna, míg fel nem találalak, elmentem volna utánad akárhová, mert tudtam, hogy miattam bujdosnál el. Nesze egyél.

— Add ide hát te jó *testvér!* — szólt a nádas lakója megindultan könyezve. Náczi odanyujtá a papirba takart étket, ekkor hirtelen lehajolt a Ferkó s a kis Náczi kezét megcsókolta.

— Te megérdemled, hogy a kezedet, lábadat megcsókoljam, mint egy szentét.

Megölelték egymást s bementek meg-nézni a — házikót.

Oh milyen szép kis ház! „Itten lakom.“ — mondja a náderdő hőse.

— Majd kikijárunk ide onnan hazulról.

— Hazulról? én nekem nincsen már otthonom, — szólt a feltalált szomoruan.

— Az apádtól félsz? Ne félj, Feri. Most már majd megszakad a szive utánad, mert schol sem talált. *Akkor* haragudott rád, de most már bánkódik utánad éjjel-nappal. Én elmentem hozzá és kértem, hogy én miattam sohase büntessen meg téged, csak azt akarom, hogy *szeressél* ezután. Én nem tudom azt, hogy te engem bántalmaztál, csak azt tudom, hogy nem szerettél eddig. Az édes apád megígérte kérésemre, hogy nem büntet meg téged, és az édes anyád meghal bánatában, ha vissza nem térsz a faluba. Jösz-e most már?

— Most már megyek! — kiáltá a bujdosó határozottan. — Köszönöm, köszönöm!

Oh szép piros alkonyfény! tündérvilágossága az esthajnalnak! tündérvilágossága a bünbocsánatnak és megtérésnek!

* * *

„A ki téged meghajít kövel, hajtsd vissza kenyérrel!“

Ezért a gyönyörű tettéért szerette meg mindenki a kis Náczit, azok a rosz pajkos

gyerekek is, a kik azelőtt olyan nagyon haragudtak reá.

Legjobb barátja lett a vad Körmös Ferkó, ki mindig szeretettel s kitartó barátsággal viseltetett hozzá még akkor is, mikor a kis Nácziból nagy Náczi lett, és mikor Körmös Ferencz látta hajlékában az Isten áldását, akkor is azt mondta neki:

„Mindezt neked köszönhetem, áldjon meg az Isten!”

Az Ősz.

(Két képpel.)

A napok rövidülnek, az árnyak megnyulnak.

Itt-ott már sárgula lomb s az esti szellő, szárnyaira kapva a megsárgult levelet, az anyafáról messze sodorja azt.

Az est hűs; a hajnal csipős fuvalommal kél, de a verőfény melegen bocsátkozik még delelő csordákra, homályos erdőkre, porló romokra; a hegyek oldalában sárgul az édes gohér, s a kadarka pirosuló levelek árnyában érik, a lapályokon nyírott juhnyájak bön-gésznek a tarló kalászfogó tüskéi közt; a kukoricza-vadonból csak a „messzelátó” nyulik ki, melyre többször napjában fölkapaszkodván az emberséges csösz, akár vesz észre valakit, akár nem, jó szerencsére harsányan elkiáltja magát: „Látlak, gazember!”

A hegyeket violaszinben fűrösztli a meszszeség, míg a közeliéket az ősz élénk vegyülete tarkítja. Zöld, halványsága, piros-barna, szürke s egyéb árnyalatok folynak egybe a világ legszebb szőnyegévé, míg, mint a szőnyegből kiszabadult vagy oda szánt selyemszálak, ezüstszin „bikanyál” uszik a tiszta léghen. Így nevezik ama finom, fényes szálakat, melyek szép őszi napokon a levegőben szállongnak, s melyeket a mezei pókok esodálatos ügyességgel, néha egymástól jó messzire eső tárgyakra ragasztva, egyiktől a másikig kifeszítenek a léghen.

A rét szélén, halkkal csörgedező patak mellett vén fűzfa áll, az idő kiméretlen foga kegyetlenül megrágta korhadttörzsét, gazdájának fejszéje évenként irgalom nélkül leberetválta ősz fejről a hajlékony, hoszszura kinyuló fris sarjakat, s ő megboszulta magát és még kétannyit hajtott helyette gazdája nagy örömére, ki ismét csak megbe-

retválta a vén fa fejét, s jó áron eladta a lekopasztott sarjakat a kosárfonóknak, — s úgy ment az mindig hosszú évek során, míg végre a fűzfa megvénült, kéreg-kabátja több helyen kilyukadt. Aztán jöttek pajkos fiuk, s nagyobbra vájták a lyukat, — télen belesett a hó, s a folytonos nedvességtől korhadni kezdett a fa, ereje fogyott. Tavasszal vidám madársereg jött messze-messze utról, s oda szállt pihenni a vén fűzfára, s milyen szépeket tudtak beszélni az idegen földről, hol a telet töltötték! Milyen örömet hallgatta a vén fa kedves csevegésüket, s mily szívesen adott helyet valamely odujában a füzi-pinty-párnak, vagy annak a kedves, kontyos czinkének, mely édes párjával olyan szép kis fészket rakott ott fenn abban az oduban, melynek nyílása nem nagyobb egy jókora diónál, de épen azért választák ezt, mert hiszen az a piczi, fürge, pajzán, kék kontyu madár-pár kényelmesen befér rajta, s így legalább nem férhet fészkéhez sem a torkos menyét, sem a rabló szarka vagy bagoly, mely minden lelkiismereti furdalás nélkül megeszi az apró madárfiakat, ha csak hozzájuk férhet.

De most — most vége mindennek. A tavasszal utoljára fosztották meg fejét koronájától s ereje többé nem volt, hogy új sarjakat hajtson, csak egy-két sovány ág lengedez az őszi szélben; madársereg ereszkedik ugyan rájuk, vigan csicseregve, de nem üdvözölni jöttek most a kis dalnokok, hanem bucsuzni; — ők most már elköltöznek oda, hol új tavasz vár rájuk.

Busan hallgatja a vén fa, mint tanakodnak, csevegnek, készülődnek, tőle is bucsut vesznek s vigasztalják; tavaszkor ismét eljönnek s e tájon ő lesz az első, kit üdvözölni fognak vig dalaikkal.

Mindig többen és többen gyűlnek oda, már egészen ellepték a vén fa kopár ágait s egyszerre — mint egy adott jelre felkerekednek, s magasra emelkedve, kevés idő múlva eltűnnek a távolban.

A vén fa elhagyatva, szomorúan áll, — ő többé nem fogja hallani a kedves dalnokok üdvözlő csicseregését, — a hó halotti leple lesz; az ő számára nincs többé ki-kelet! . . . . .

Benn a faluban is nagy gyülekezet van a — templom torony tetején. Fontos ta-

nácskozást tartanak ott a fecskék; már napok óta összegyűlnek egy-egy órára; a templom tetőzete szinte fekete, úgy ellepik a gyors röptü, fényes tollzatu vándorok, bucsut vesznek a barátságos falusi házaktól, melyeknek ereszei alatt oly boldog napokat éltek, míg fiaikat felnevelték; még egyszer körülropkodik a kedves tanyát, hangos csicsergéssel le-lecsapnak az udvarra, — az egész család összegyűl a háztetőn s mintegy bucsuzásul eldalolják egyszerű, s mégis oly kedves dalaikat, melyekkel nyáron át a kelő napot üdvözlük. Még egyszer megnézik a fészket, tán oda is szállnak még éjjelre. Másnap ismét összegyűlnek a templom tornyán, s egyszerre csak azon vesszük észre magunkat, hogy kedves házi barátaink már nincsenek itt, — pusztán, csendesen áll a fészek, ha csak valami élelmes veréb-pár nem foglalta el, mely néha még ily későn is kelt, — vagy ha nem is keltés végett, de jó lesz majd téli lakásnak, míg a gazdája mesze jár a tengeren túl.

Tavaszzal ismét ép oly észévévőtenül csak itt teremnek, felkeresik régi tanyáikat, megigazítják, kitatarozzák fészkeiket, s ismét szívesen látott vendégeink lesznek az egész nyáron át.

Szerencsés utat, kedves vándorok, — és boldog viszontlátást!

Vadászó varangy.

(Jutalomképiünkhöz.)

„Mi mászkál itt a füben? — Huh! *varangy!*“ — így sikoltanak fel rendesen nagyok és kicsinyek, s nemcsak nők, hanem sokszor — férfiak is, s a meglepetés következménye rendesen gyors megfutamodás, a helyett, hogy ezen annyira utált, minden egyszerű ok nélkül üldözött állatot közelebbről szemügyre vennék már csak azért is, hogy lássák, milyen különbség létezik külsőleg a *varangy* és a *béka* közt.

Alig van állat, melylyel a babonás hit annyira foglalkozott volna, mint a *varangy*, s mai napig is a köznép boszorkányt, s ki tudja mi minden lehetetlenséget lát benne, — s a sötét közép-kor idejében a *varangyok* fontos szerepet játszottak a boszorkány-pörökben. Németországban azt tartja a néphit, hogy a *varangy* fejében ta-

lálható ama ugynevezett „*varangykő*“ — Krötenstein, — egy gömbölyű kis csoncoka, melyet azonban csak úgy kaphatni meg, ha a *varangyot* hangyabolyba beássák s a hangyák minden husát leszik, — ha azon csonttal bármi sebet megérintenek, meggyógyul.

Tirolban és Karinthiában nem üldözik oly esztelen kegyetlenséggel a szegény *varangyot*, mint nálunk, mert azt hiszik, hogy a bűnös lelkeknek *varangy*-alakban kell a földön járniuk gonosztetteik bünhődéséül; azért tanítják a gyermekeket is arra, hogy a *varangyot* ne bántsák.

A mesékben szintén fontos szerep jutott a *varangynak*, hol mint kincsörző, hol mint gonosz varázsló. Egy népmonda szerint a *varangynak* földet kell ennie, mert ő rá volt bizva, hogy a vizözön alatt földet tegyen el gyomrába, de miután attól fél, hogy egyszer mégis csak elfogy a föld, azért csak annyit eszik mindennap, a mennyit ballábával fel-foghat.

De hagyjuk el a babonaság és elfogult álhít és előítélet sötét terét, s vessünk egy pillantást az előttünk fekvő képre. *Varangyunk* ugyan nem mondhatja magáról, mint a *varangygyá* varázsoló királyleány esténkint a tó partján dudoló:

„Szép voltam én, s az vala veszedelmem!“ — mert bizony, bizony, bármennyire pártoljuk is, azt még sem foghatjuk rá, hogy szép.

Ez a mi földi *varangyunk* ormótlan, vastag bibiresekkel gazdagon megrakott, nyálkás testtel bir, mely a nedvességet szereti. Hátsó lábai sokkal rövidebbek, mint a *béka*éi, s azért nem ugrálhat olyan vigan, mint ama élénk, karesu fajrokona, mely oly kellemes hangversenyt szokott tartani szép nyára estéken a tavakban és mocsárookban.

Mint éjjeli utonálló, nappal buskomoranül rejtekében, csak akkor jön elő, ha a nap lenyugodott. Borús időben nappal is kibúvik néha, különösen pedig meleg eső után jelenik meg néha roppant nagy számmal, s innen származott ama balhit, hogy *béka*-vagy *varangy*-eső esett. A *varangy* nem változó — lakását illetőleg; akárhol található, a hová rejtőzhetik: vermekben, árkokban, kertekben, sövényekben, pinczékben, kövek alatt, fák tövében, erdőkben, berkekben, romokban stb.; ha épen semmi kész rejteket

